

รายงาน

พฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

นางสาวกวิณตรา ยะปือก

รายงานเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชากฎหมายและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยเนชั่น

ปี พ.ศ. 2564

คำนำ

เล่มรายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชากฎหมายและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา CPSC 311 โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น เพื่อนำมาประยุกต์กับการเรียนของรายวิชากฎหมายและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา CPSC 311

ทำนุข้าพเจ้าขอขอบคุณ ผศ.บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ ผู้ให้คำปรึกษา ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และให้แนวทางในการศึกษา และให้ความช่วยเหลือการทำเล่มรายงานในครั้งนี้เป็นอย่างสูง ผู้จัดทำหวังว่าเล่มรายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกคน

ผู้จัดทำ

กวินทรา ยะปือก

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1-4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5-34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35-38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	39-42
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	43-46
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์เราเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารที่มีความทันสมัยรวดเร็วผ่านระบบคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ ที่สามารถเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้อย่างทันที่การติดต่อประสานงานทั้งเรื่องส่วนตัว ภารกิจประจำวันรวมถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างตัวบุคคลครอบครัวและบุคคลอื่นในสังคม ก็สามารถทำได้ง่ายดายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ตัวอย่าง เครือข่ายสังคม(Social network) เช่น เฟซบุ๊ก(Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter), อินสตาแกรม (Instagram), ไลน์(Line), ยูทูบ(Youtube) และอื่น ๆ อีกมากมาย สิ่งที่ทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทและเติบโตได้อย่างรวดเร็วคือวิธีในการเข้าถึงสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นแอปพลิเคชันที่สร้างเครือข่ายการสื่อสารได้ทั้งระหว่างบุคคลแบบกลุ่มโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายบริการเป็นจำนวนครั้ง สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่มีกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อน

ในปัจจุบันทุกวันนี้มีคนใช้ชีวิตอยู่กับสังคมออนไลน์มากขึ้นทุกวันซึ่งมีการใช้สื่อสังคม(Social media) ที่ผู้ใช้เป็นผู้สื่อสาร หรือเขียนเล่าเนื้อหา เรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพและวิดีโอ ที่ผู้ใช้เขียนขึ้นเอง หรือพบเจอจากสิ่งอื่น ๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ให้บริการ ปัจจุบันการสื่อสารแบบนี้ทำผ่านทางอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ เช่น กระดานความคิดเห็น รูปภาพ วิดีโอ และการเกิดสื่อสังคมทำให้พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้คนเปลี่ยนไปเป็นเครื่องมือใหม่ที่ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนด้วยบทสนทนาที่ง่ายกว่าโทรศัพท์พร้อมรับข้อมูลข่าวสารและโต้ตอบได้ 3 แบบเวลาจริง โดยมีเว็บไซต์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก(Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter), อินสตาแกรม(Instagram), ไลน์(Line), ยูทูบ(Youtube) เป็นต้น ซึ่งผลการสำรวจจากทั่วโลก พบว่าค่าสถิติและพฤติกรรมคนไทยมีผู้ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ 78.7% ของจำนวนประชากร (อันดับ 20 ของโลก) ส่วนเว็บไซต์ที่มีจำนวนผู้เข้าชมสูงสุดทั่วโลกก็จะเป็นเฟซบุ๊ก(Facebook) และรองลงมาก็จะเป็นยูทูบ(Youtube) สำหรับเว็บไซต์ที่มีเปอร์เซ็นต์เติบโตเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวก็เห็นจะเป็นเฟซบุ๊ก(Facebook)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นว่ามีลักษณะการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นแบบใด มีระดับขอพฤติกรรมและทัศนคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

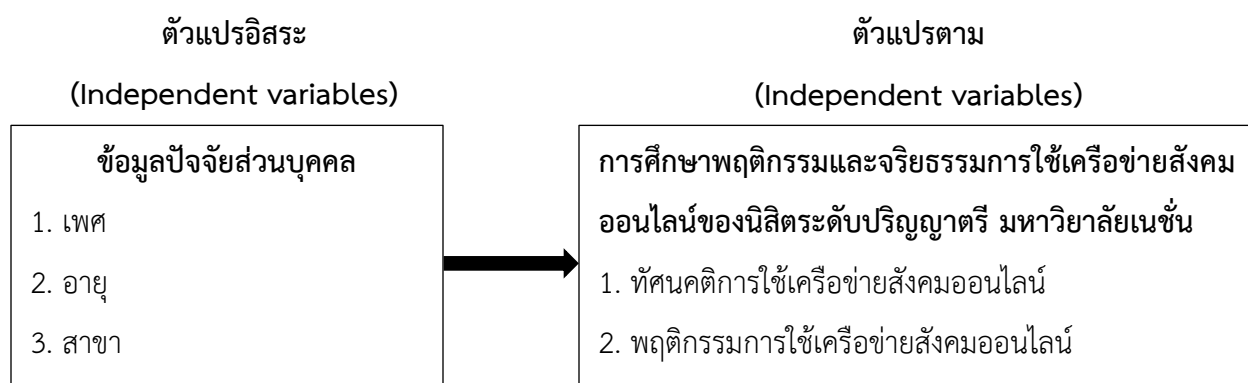
1. เพื่อสำรวจทัศนคติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สัมพันธ์กับทัศนคติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น
2. ความนิยมในการเข้าใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว (ทิวา โฆษิตธีรชาติ, 2559) ได้ศึกษา มาประยุกต์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยโดยรวมกับพฤติกรรมและทัศนคติของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา : การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี และสาขา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะ และพฤติกรรม

ขอบเขตด้านพื้นที่ : การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น จำนวน 30 คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 445 คน (เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย)

ขอบเขตด้านระยะเวลา : ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ.2564 รวมเป็นระยะเวลา 2 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและทำวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรม หมายถึง การใช้งานสื่อออนไลน์ในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ ประกอบด้วยช่วงเวลาและระยะเวลาในการใช้งาน สถานที่เข้าใช้งาน ตลอดจนลักษณะของรายการต่าง ๆ ในการใช้งานรวมถึงระดับการใช้งานว่ามากน้อยเพียงไรเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนรูปหนึ่งที่ปรากฏตัวเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า ชุมชนออนไลน์ (Community online) ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเสมือน (Virtual community) สังคมประเภทนี้จะเป็นการให้ผู้คนที่สามารถหาความรู้จากแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่งโดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารกันอย่างเป็นเครือข่าย (Network) เช่น เว็บไซต์ Facebook, Twitter, YouTube, Line, Instagram เป็นต้น

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนรูปหนึ่งที่ปรากฏตัวเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า ชุมชนออนไลน์ (Community online) ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเสมือน (Virtual community) สังคมประเภทนี้จะเป็นการให้ผู้คนที่สามารถหา ความรู้จาก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่งโดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารกันน้อยกว่า เป็นเครือข่าย (Network) เช่น เว็บไซต์ Facebook, Twitter, YouTube เป็นต้น

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การกระทำทางด้านต่าง ๆ เมื่อเข้าใช้งานเครือข่ายออนไลน์ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความบันเทิงและด้านวิชาการและสื่อสารมวลชน

ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางติดตามข่าวสารหรือการพูดคุยกับญาติเพื่อน หรือคนรู้จักกับส่งเอกสารในรูปแบบไฟล์เผยแพร่ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ทางด้านต่าง ๆ โพสต์รูปหรือแชร์กิจกรรมต่าง ๆ ของตนเองให้บุคคลอื่น

ด้านความบันเทิง หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้อื่นรับชมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สนใจเช่น แฟชั่นการแต่งตัว เพลง แววดวง บันเทิง เล่นเกมส์เช่น เกมส์ออนไลน์เป็นช่องทางนำเสนอผลงานของท่าน เช่น บทความ รูปภาพ ภาควิดีโอต่าง ๆ

ด้านวิชาการและสื่อสารมวลชน หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อค้น หาข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ เป็นพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอภิปรายประเด็น ต่าง ๆหรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นของท่านในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจรวมถึงติดตามการเคลื่อนไหวของดารา เพลงข่าวบุคคล บุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

ลักษณะพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง วิธีการ วัตถุประสงค์ค่าใช้จ่าย สถานที่และกิจกรรมในการการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ช่วงเวลาที่เข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ช่วงเวลาที่เข้าไปดำเนินกิจกรรมหรือมีการกระทำเมื่อเข้าใช้งานเครือข่ายออนไลน์

ระยะเวลาในการเข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง จำนวนเฉลี่ยของเวลาที่เข้าใช้งานเครือข่ายออนไลน์ในแต่ละวัน

สถานที่ที่เข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สถานที่ที่เข้าใช้งานเครือข่ายออนไลน์เป็นประจำและใช้เวลามากที่สุดในแต่ละวัน

กิจกรรมที่ผ่านการเข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การกระทำหรือรูปแบบกิจกรรมที่เข้าใช้งานเครือข่ายออนไลน์

เพศ หมายถึง เพศของตัวนิสิตประกอบด้วย เพศชายและหญิง

อายุ หมายถึง อายุตัวของนิสิตเป็นขวบปี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น มีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
  - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์
  - 1.2 ประเภทพฤติกรรมมนุษย์
  - 1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์
  - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
  - 1.5 พฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์
2. แนวคิดเกี่ยวกับ เครือข่ายสังคมออนไลน์
  - 2.1 ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์
  - 2.2 ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์
  - 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
  - 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์
3. ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยเนชั่น
  - 3.1 ประวัติมหาวิทยาลัย
  - 3.2 วิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมาย
  - 3.3 โครงสร้างองค์กรและบุคลากร
  - 3.4 จำนวนนิสิต
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์

ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์

บุญสืบ โชติสังกาศ(2543, หน้า 21) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของสิ่งมีชีวิตที่บุคคลสามารถสังเกตเห็นได้เช่น การพูด การเดิน การหัวเราะ เป็นต้น ในกรณีที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังหรือตรวจสอบได้สรุปแล้ว พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต ทั้งที่รู้สึกตัวและไม่

รู้ตัวซึ่งสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสธรรมดาและที่สังเกตไม่ได้แต่สามารถดูหรือตรวจสอบได้โดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้นยามความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกลั่นเนื้อความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

สมโภชน์เอี่ยมสุภาชิต (2553) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรมได้ให้ความหมายพฤติกรรมว่า หมายถึง สิ่งที่คุณคนกระทำ แสดงออกมา ตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งโดยที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้

ฐิตินน สือเสาศกษณ์(2556)ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึงการปฏิบัติหรือการกระทำที่มนุษย์แสดงออกมา โดยมีความรู้ ความเข้าใจ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติ เป็นตัวการให้คุณคนนั้น แสดงพฤติกรรมออกมาอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดก็ได้

Maslow (1954,p.236) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมาก สามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคล ในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขา ได้รับความต้องการ

ความปรารถนาและได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่ากระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (Wanting animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ในทฤษฎีลา ดับชนความต้องการของ Maslow เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจและเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

จากข้อมูลข้างต้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือการกระทำ หรือการปฏิบัติที่แสดงออกมาโดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น ทั้งที่รู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดก็ได้เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

ประเภทพฤติกรรมมนุษย์

ไพบูลย์ เทวรักษ์(2537, หน้า 3-6)ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึงการกระทำ การแสดงออก หรืออากัปกริยาของอินทรีย์(Organism) ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นที่ทำได้และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ใช้เกณฑ์ “ผู้รู้พฤติกรรม” ดังนี้

1. พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้บุคคลอื่นที่มีใช้เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้ได้โดยตรงถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

2. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นนอกจากเจ้าของพฤติกรรมสามารถที่จะรู้ได้โดยอาศัยการสังเกต (Observation)

จากประเภทของพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (1) พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้เช่นการอ่าน การมองเห็น การได้ยิน (2) พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตเห็นได้เช่นการกระทำการเคลื่อนไหว หรือการโพสต์ข้อความ รูปภาพ เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์

พัฒน์ สุจ้านงค์(2522, หน้า 80-82) แบ่งองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมของคนเป็น 10 ประการคือกลุ่มสังคม บุคคลที่เป็นแบบอย่าง สถานภาพ ความเจริญด้านเทคนิคกฎหมายศาสนาขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพแวดล้อม ทัศนคติการเรียนรู้ในทางจิตวิทยาสมัยใหม่

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและพฤติกรรมของมนุษย์

สามารถแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก ๆ คือ ด้านปัจจัยด้านพันธุกรรม และด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากทั้ง 2 ปัจจัยนี้ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์คือลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและกระบวนการทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งลักษณะนิสัยนั้นประกอบด้วยความเชื่อค่านิยม ทัศนคติและบุคลิกภาพส่วนกระบวนการทางสังคมที่ไม่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยของมนุษย์คือ สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมและความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้น สถานการณ์จึงถือได้ว่าปัจจัยทั้งหมดนี้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมมนุษย์

1. แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A theory of reasoned action) หรือ TRA ของฟิชไบน์และไอน์เซ็น(Fishbein & Ajzen, 1980 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณโณ, 2535, หน้า 290) ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคลจากความตั้งใจโดยมีข้อสมมติฐานว่าโดยปกติแล้วมนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผลข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบ ต่อมาปี ค.ศ. 1985 ไอน์เซ็น ปรับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ให้สามารถอธิบายพฤติกรรมที่ไม่ได้อยู่ในการควบคุมของบุคคลอย่างเต็ม ที่ (Incomplete volitional control) กล่าวคือเป็นพฤติกรรมที่บุคคลประสบปัญหาในการควบคุม ท าให้บุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้แน่นอนว่า จะทำ -ไม่ทำ ำ ต้องอาศัยโอกาสหรือทรัพยากรอื่น ๆ เช่น

เงิน เวลา ทักษะการร่วมมือจากบุคคลอื่น เป็นต้น แล้วเรียกทฤษฎีนี้ว่า “ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน” ซึ่งความแตกต่างที่สำคัญ ของทฤษฎีนี้กับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอยู่ที่ปัจจัยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control)

ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอน์เซ็น (Ajzen, 1988 อ้างถึงใน ชีระพร อุวรรณโณ, 2535, หน้า 297) เห็นว่า การจะบรรลุถึงเป้าหมายของพฤติกรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตนาหรือความต้องการของบุคคลเพียงอย่างเดียว ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ไม่ใช่สิ่งจูงใจอื่น ๆ อีกด้วยเช่น โอกาส และทรัพยากรที่จำเป็น ซึ่งสามารถขยายความได้ว่าถ้าบุคคลมีโอกาสรักษาทรัพยากรและมีเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เขาก็ควรทำ พฤติกรรมนั้น ๆ ได้สำเร็จนอกจากนี้ ไอน์เซ็นเห็นว่าควรจะมีการควบคุมของบุคคลเป็นเส้นต่อเนื่องในทางสุดโต่งทางหนึ่งเป็นพฤติกรรมที่ประสบปัญหาในการควบคุมของบุคคลน้อยมาก เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อบุคคลเข้าไปอยู่ในคูหาเลือกตั้งแล้วเขาก็เลือกผู้สมัครได้ตั้งความตั้งใจในทางสุดโต่งอีกทางหนึ่งก็เป็นพฤติกรรมที่บุคคลประสบปัญหาในการควบคุมมาก เช่น การจาม แต่พฤติกรรมส่วนมากก็อยู่ระหว่างจุดสุดโต่งทั้งสองจุดนี้ ดังนั้นพฤติกรรมที่บุคคลตั้งใจจะทำอาจพิจารณาว่าเป็นเป้าหมายที่ความจำเป็นขึ้นกับความไม่แน่นอนในระดับหนึ่ง ซึ่งเราควรพิจารณาถึงหน่วย

ของพฤติกรรม-เป้าหมาย (Behavior-goalunits) และพิจารณาถึงเจตนาว่าเป็นแผนของการกระทำที่จะบรรลุถึงเป้าหมายทางพฤติกรรม (Behavior-goals)

ปัจจัยที่ควบคุมให้เกิดพฤติกรรมมี 2 ด้าน คือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่

1.1 ข้อมูลทักษะและความสามารถ บุคคลที่มีเจตนาจะทำพฤติกรรมบางอย่างหลังจากได้พยายามแล้วก็พบว่า เขาไม่สามารถทำสิ่งนั้นได้เพราะขาดข้อมูล ทักษะ หรือความสามารถ เช่น นักท่องเที่ยวที่ไปติดค้างอยู่บนเกาะไม่สามารถกลับขึ้นแผ่นดินได้ใน 2 วันเพราะขาดข้อมูลการพยากรณ์อากาศ หรือการจะมีลูกอีกคนก็ขึ้นกับปัจจัยของความสามารถมากกว่า จะขึ้นกับเจตนาเพียงอย่างเดียวและการลืมก็เป็นปัจจัยสำคัญ เช่นกันที่ทำให้คนไม่ได้ทำสิ่งที่เขามีเจตนาไว้เช่น คนที่ลืมไปบริจาคโลหิตตามที่ตั้งใจไว้

1.2 อารมณ์พฤติกรรมหลายอย่างบุคคลใช้จิตใจควบคุมได้ยาก ได้แก่ การติดอ่างการกระตุกที่ตา การกระทำขณะโกรธ เป็นต้น

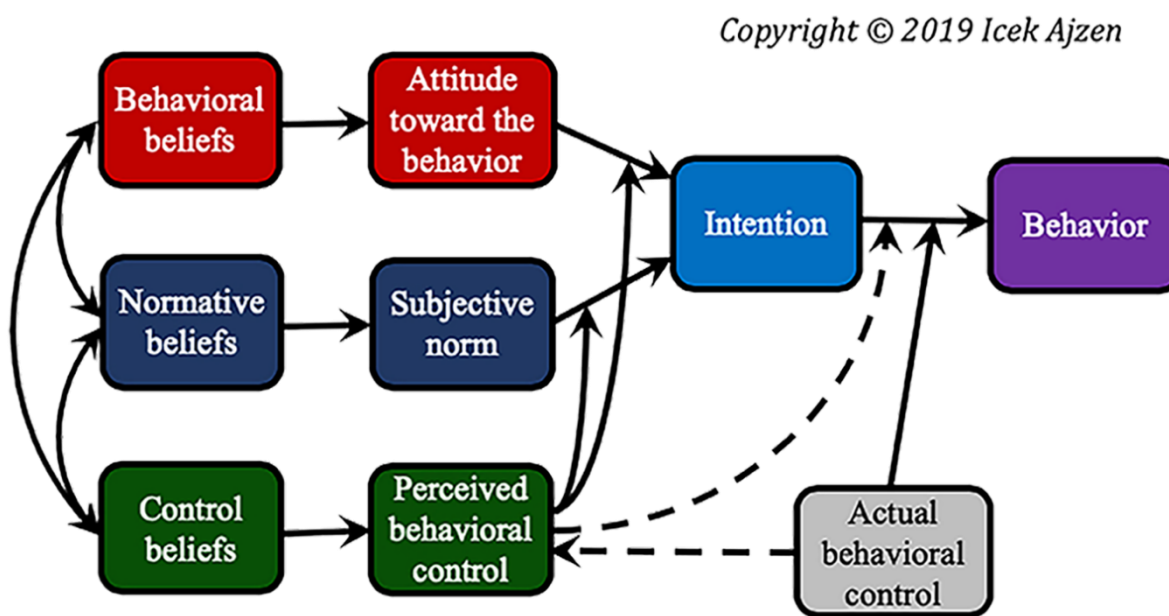
2. ปัจจัยภายนอก ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลในการกำหนดว่า สถานการณ์จะส่งเสริมหรือขัดขวางการทำให้พฤติกรรม

2.1 เวลาและโอกาส บุคคลอาจขาดโอกาสที่จะทำพฤติกรรมที่ตั้งใจไว้เนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น ในงานวิจัยของ Pomazal and Jaccard(1976 อ้างถึงใน อีระพร อูวรรณโณ, 2535, หน้า291) พบว่า นักศึกษาที่ไม่ได้ไปบริจาคโลหิตตามที่ตั้งใจไว้เพราะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดล่วงหน้า เช่น มีการสอบ การสัมภาษณ์เข้าทำงาน และเป็นเหตุซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้

นักศึกษาขาดโอกาสที่จะไปบริจาคโลหิต ในกรณีที่บุคคลมีโอกาสมัทำพฤติกรรมหลายครั้งการขาดโอกาสเพียงครั้งเดียวอาจจะไม่ทำให้เขงดการทำพฤติกรรมนั้นโดยสิ้นเชิงและเขาอาจเลือกทำในโอกาสต่อไป

2.2 การขึ้นกับผู้อื่น บุคคลอาจไม่สามารถทำพฤติกรรมบางอย่างที่ตั้งใจจะทำได้เพราะการทำพฤติกรรมนั้นมีส่วนที่ขึ้นอยู่กับผู้อื่น เช่น นายเอนด์กับ เพื่อนจะไปรับประทานอาหารด้วยกันภายหลังเพื่อนโทรศัพท์มาบอกว่าไปรับประทานอาหารด้วยไม่ได้นายเอนด์อาจจะงดการไปรับประทานอาหารนอกบ้านในวันและเวลาที่นัดกับเพื่อนไว้

กล่าวโดยสรุป การขาดโอกาสและการขึ้นกับผู้อื่น มักจะนำไปสู่การเปลี่ยนความตั้งใจหรือเจตนาในการทำพฤติกรรมเพียงชั่วคราวเท่านั้นทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มีสาระสำคัญดังนี้

โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ปรากฏในภาพที่ 2 ซึ่งอธิบายได้ว่าปัจจัยหลัก (Central factor) ในการกาหนดพฤติกรรมของบุคคลคือความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral intention หรือ I) โดยความตั้งใจในทฤษฎีนี้หมายถึงความตั้งใจที่จะพยายามทำพฤติกรรมนั้น ความตั้งใจเป็นปัจจัยการจูงใจที่มีอิทธิพล

ต่อพฤติกรรม ความตั้งใจจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลได้ทุ่มเทความพยายามมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำ พฤติกรรมนั้น ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่และพยายามมากเพียงใด ความเป็นไปได้ที่บุคคลจะกระทำ พฤติกรรมก็มีมากเท่านั้น ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมขึ้นกับตัวกำหนด 3 ตัว คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล(Personal factor) คือ ทศนคติต่อการกระทำพฤติกรรม (Attitudetoward the behavior หรือ AG)
2. ปัจจัยทางสังคม (Social factor) คือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective normหรือ SN)
3. ปัจจัยควบคุม (Control factor) คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control หรือ PBC)

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

มาลิณี จุโฑปะมา (2554, หน้า 69-80) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมไว้ว่า กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ที่ว่า ด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกหรือกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) มีดังนี้

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical conditioning)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก หรือการตอบสนองที่ถูกกระตุ้น โดยสิ่งเร้าที่ปรากฏชัดเจนในสถานการณ์การเรียนรู้ นักจิตวิทยาที่สำคัญในทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Pavlov) เป็นผู้เริ่มศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้

หลักการเรียนรู้

หลักการเรียนรู้ทฤษฎีของพาฟลอฟเชื่อว่าสิ่งเร้า (Stimulus) ที่เป็นกลางเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนอย่างหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนอย่างนั้นด้วยการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) กล่าวคือการตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้นที่เป็นผลของการเรียนรู้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์,2528)

สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะทา ให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนอย่างนั้น ด้วยการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้นซึ่งในธรรมชาติหรือในชีวิตประจำวันจะไม่ตอบสนองเช่นนั้นเลยเช่น เมื่อสุนัขได้ยินเสียงกระดิ่ง ตามปกติแล้วน้ำลายจะไม่ไหลแต่หลังจากวางเงื่อนไขแล้วน้ำ ลายจะไหลเสียงกระดิ่งจึงเป็นสิ่งที่เร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข

การทดลองของพาฟลอฟ

พาฟลอฟ ทดลองกับสุนัขโดยผูก สุนัขที่กำลังหิวไว้ในห้องทดลอง เขาผ่าตัดข้างแก้มสุนัขตรงต่อน้ำลาย แล้วต่อสายยางเพื่อให้น้ำลายสายยางสู่เครื่องวัดเขาทำการทดลองโดย การสั่นกระดิ่งแล้วเอาผงเนื้อใส่ปากสุนัข ทำ

ซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้งตามปกติสุนัขจะหลั่งน้ำลาย เมื่อมีผงเนื้อในปากแต่เมื่อนำผงเนื้อมาคู่กับกระดิ่งเพียงไม่กี่ครั้ง เสียงกระดิ่งเพียงอย่างเดียวก็ทำให้สุนัขน้ำลายไหลได้แสดงว่า สุนัขเกิดการเรียนรู้แล้ว (ชัยพร วิชาวุธ, 2540) เดิมที่สุนัขไม่ได้ หลั่งน้ำลายเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งแต่เมื่อนำเสียงกระดิ่งไปคู่กับผงเนื้อสุนัขก็หลั่งน้ำลายเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งโดยไม่มีผงเนื้อ

สรุปผลการทดลองของพาฟลอฟ พบว่า การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกควรเริ่มจากการเสนอสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไข ช่วงเวลาในการให้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขและไม่วางเงื่อนไขที่แตกต่างกันทำให้เกิดการตอบสนองที่แตกต่างกันถ้ามีการวางเงื่อนไขซ้อนกันมากครั้งหมายถึงการให้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหลาย ๆ สิ่งการตอบสนองก็จะมีกำลังอ่อนลงมากยิ่งขึ้น

กระบวนการสำคัญอันเกิดจากการเรียนรู้ของพาฟลอฟ

กระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ อันเป็นผลจากการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข คือ

1. การแผ่ขยายคือความสามารถของอินทรีย์ที่จะตอบสนองในลักษณะเดิมต่อสิ่งเร้าที่มีความคล้ายคลึงกันได้
2. การจำแนก คือ ความสามารถของอินทรีย์ในการที่จะจำแนกความแตกต่างของสิ่งเร้าได้
3. การลบพฤติกรรม (Extinction) เป็นการงดสิ่งเสริมแรงจนในที่สุดพฤติกรรมที่เคยปรากฏจะไม่ปรากฏอีกกล่าวคือถ้าผู้ทดลองดา เนินการไปเรื่อย ๆ ในขั้น สุดท้ายถ้าผู้ทดลองให้เสียงกระดิ่ง (CS) โดยไม่ให้ผงเนื้อ (UCS) ตามมาจะทำให้ปฏิกริยาน้ำ ลายไหล (CR) ลดลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะไม่เกิดการตอบสนองเลย

สรุปหลักการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟได้ดังนี้

1. การลบพฤติกรรมชั่วคราวคือการที่พฤติกรรมการตอบสนองลดน้อยลงอันเป็นผลเนื่องจากการที่ไม่ได้รู้สิ่งเร้าที่ไม่ได้ถูกวางเงื่อนไขความเข้มข้นของการตอบสนองจะลดน้อยลงเรื่อย ๆ ถ้าให้ร่างกายได้รับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างเดียวหรือความสับสน พันธะระหว่างสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขกับ สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขห่างกันออกไปมากขึ้น การลบพฤติกรรมมิใช่การลืม เป็นเพียงการลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งในที่นี้ก็คือ ร่างวัลหรือสิ่งที่ต้องการการฟื้นตัวของการตอบสนองที่วางเงื่อนไขหลังจากเกิดการลบพฤติกรรมชั่วคราวแล้วสักระยะหนึ่งพฤติกรรมที่ถูกลบเงื่อนไขแล้วอาจฟื้นตัวเกิดขึ้นมาอีกได้รับการกระตุ้นโดยสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข
2. การฟื้นคืนสภาพการตอบสนองจากการวางเงื่อนไข หมายถึง การตอบสนองที่เกิดจากการวางเงื่อนไข (CS) ที่ลดลง เพราะได้รับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (CS) เพียงอย่างเดียวจะกลับปรากฏขึ้นอีกและเพิ่มมากขึ้น ๆ ถ้าผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างแท้จริง เช่น การที่สุนัขน้ำลายไหลอีกได้เมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องมีผงเนื้อมาเข้าคู่กับเสียงกระดิ่ง

3. การสรุปความเหมือน ถ้าร่างกายมีการเรียนรู้โดยการแสดงอาการตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหนึ่งแล้ว ถ้ามีสิ่งเร้าอื่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันกับสิ่งเร้า ที่วางเงื่อนไขเดิม ร่างกายจะตอบสนองเหมือนกับ สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้นเป็นลักษณะที่ผู้เรียน ไม่สามารถจะจำแนกสิ่งที่เรียนรู้ได้เนื่องจากสิ่งที่เรียนรู้นั้น มีลักษณะคล้ายกับสิ่งเร้าที่เคยวางเงื่อนไขไว้เช่น ถ้าสุนัขมีอาการน้ำลายไหลจากการสั่นกระดิ่งแล้วเมื่อสุนัขได้ยินเสียงระฆัง หรือเสียงฉาบ จะมีอาการน้ำลายไหลทันที

4. การจำแนกความแตกต่างถ้าร่างกายมีการเรียนรู้โดยแสดงอาการ ตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเดิม ร่างกายจะตอบสนองแตกต่างไปจากสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้นเป็นลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจำแนกสิ่งที่แตกต่างกันได้เช่น ถ้าสุนัข มีอาการน้ำลายไหลจากเสียงกระดิ่งแล้ว เมื่อได้ยินเสียงแตร หรือเสียงประทัด จะไม่มีอาการน้ำลายไหล

จากการศึกษาทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ อาจกล่าวสรุปได้ว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตในมุมมองของพาฟลอฟ คือการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก ซึ่งหมายถึงการใช้สิ่งเร้า 2 สิ่งคู่กันคือสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขและสิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไขเพื่อเกิดการเรียนรู้คือการตอบสนองที่เกิดจากการวางเงื่อนไข ซึ่งถ้าสิ่งมีชีวิตเกิดการเรียนรู้จริงแล้วจะมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า 2 สิ่งในลักษณะเดียวกันแล้วไม่ว่า จะตัดสิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่งออกไป การตอบสนองก็ยังคงเป็นเช่นเดิมเพราะผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่าง สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขกับสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขกับการตอบสนองได้

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (Skinner's operant conditioning theory)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน มีความคิดว่า พฤติกรรมของอินทรีย์จะเกิดขึ้นเพราะอินทรีย์เป็นผู้กระทำ หรือส่งออก(Emit) มากกว่า เกิดขึ้นเพราะถูกสิ่งเร้าดึงให้ออกมา พฤติกรรมส่วนใหญ่แล้วมนุษย์จะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติไม่ใช่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสิ่งเร้าใหม่กับสิ่งเร้าเก่า ตามคำอธิบายของพาฟลอฟ สกินเนอร์ได้อธิบายคำว่า “พฤติกรรม” ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ตัว คือ สิ่งที่เกิดก่อนให้เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม และผลที่ได้รับ

พฤติกรรมที่อินทรีย์ส่งออกมาเองก็คืออาการที่อินทรีย์กระทำต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่นการอ่าน การเขียน สกินเนอร์มีความเห็นสอดคล้องกับธอร์นได้ว่า การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้เขาจึงสนใจเรื่องการเสริมแรงนี้มากและได้ใช้การเสริมแรงเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรม แต่ความเห็นของ สกินเนอร์เกี่ยวกับการเสริมแรงก็ยังแตกต่างจากความเห็นธอร์นโดคตรงที่เขาบอกว่า การเชื่อมโยงจะเกิดขึ้นระหว่างรางวัล (Reward) และการตอบสนอง (Response) ไม่ใช่ระหว่างสิ่งเร้า (S) และการตอบสนอง (R) ดังที่ธอร์นได้กล่าว

การทดลองของสกินเนอร์

สกินเนอร์ทำ การทดลองกับหนูโดยเขาสร้างเครื่องมือในการทดลองเป็นกล่องสี่เหลี่ยมเรียกว่า “Skinner box” ข้างในกล่องทำเป็นคาน หรือลิ้นที่เป็นตัวบังคับให้อาหารตกลงในจานซึ่งที่รองรับเหนือคานจะมีหลอดไฟที่มีวงจรต่อกับคาน เมื่อไปถูกคานไฟจะสว่างและจะมีอาหารตกลงมา เขาดำเนินการทดลองโดยการจับหนูที่กำลังหิว ไล่ลงไปในกล่องทดลองปรากฏว่าหนูวิ่งไปวิ่งมาจนกระทั่งไปเหยียบถูกคานเข้าโดยบังเอิญทำให้ไฟสว่างขึ้น และหลังจากนั้นก็จะมีอาหารหล่นลงมาสู่จาน หนูจึงได้กินอาหารซึ่งเป็นการเสริมแรงต่อการกดคานจากนั้นหนูก็วิ่งไปวิ่งมาอีกจนกระทั่งไปก้นคานอย่างรวดเร็วและได้อาหารทุก ๆ ครั้ง พฤติกรรมแบบ Operant ก็จะทำให้เกิดเต็มที่ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือว่า หนูตัวนี้เกิดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำเอง

สกินเนอร์ได้บันทึกอัตราการกดคานของหนูในกระดาด โดยมีเครื่องมือสำหรับบันทึกติดต่อกับคานเส้นกราฟที่ได้แสดงให้เห็นถึงความถี่ของการกดคาน จากการทดลองของเขาพบว่าระยะแรก ๆ อัตราการกดคานจะต่ำมากประมาณครึ่งละราว 15 นาทีแต่จากนั้นอีกราว 30 นาทีอัตราการกดคานจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นอัตราที่สม่ำเสมอซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนูเกิดการเรียนรู้ที่จะกดคานแล้วจากการทดลองดังกล่าว สรุปได้ว่า การตอบสนองหรือการกดคานจะเข้มข้น เพียงใดขึ้นอยู่กับตัวเสริมแรง (Reinforcer) ซึ่งได้แก่อาหารแสดงว่า การเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีการเสริมแรง

หลังจากที่สกินเนอร์ทดลองให้หนูกดคาน เพื่อให้อาหารเป็นรางวัลแล้วเขาได้เปลี่ยนการทดลองใหม่โดยการใช้ไฟฟ้าช็อตเพื่อศึกษาเรื่องการลงโทษ คือขณะที่หนูอยู่ในกรงมันจะถูกกระแสไฟฟ้าช็อต หนูก็จะวิ่งพล่านเพื่อหาทางออกแต่ถ้าบังเอิญไปกดคานเมื่อไหร่ไฟฟ้าจะหยุด ช็อตทันทีเพียงไม่กี่ครั้งหนูก็รู้ว่า จะต้องกดคาน จึงจะไม่ถูกไฟฟ้าช็อต แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนาน หนูกลับมาที่กล่องนี้อีกมันจะแสดงอาการกลัวอย่างลนลานและไม่อยากเข้ากล่องนั้นอีก

สกินเนอร์ใช้การเสริมแรงมาควบคุมพฤติกรรมของสัตว์ทำให้สัตว์เกิดการเรียนรู้ตามที่เขาต้องการเขาเรียก การสอนให้เกิดการเรียนรู้ในการกระทำพฤติกรรมนี้ว่า เป็นการดัดหรือการดัดแปลงพฤติกรรม (Behavior shaping) โดยเขาทำการทดลองกับนกพิราบ เพื่อให้มันจิกเครื่องหมายให้ถูกต้อง เมื่อผู้ทดลองเปิดไฟสีต่าง ๆ และใช้อาหารเป็นตัวเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการโดยยึดหลักการเสริมแรง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์กับการจัดการเรียนรู้ของครู

การนำทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ของสกินเนอร์มาประยุกต์สู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมีดังนี้

1. ควรจะให้แรงเสริมในพฤติกรรมที่แสดงว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วโดยตอนแรก ๆ ควรจะให้แรงเสริมทุกครั้งที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ต่อมาจึงค่อยใช้แรงเสริมเป็นครั้งคราวและจะต้องระวังไม่ให้แรงเสริมเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. การปรับพฤติกรรม (Behavior modification) คือการปรุงแต่งพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งมี 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การเพิ่มพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมเดิมที่เหมาะสมไว้ซึ่งจะมีเทคนิคในการใช้เพิ่มพฤติกรรมหลายอย่าง คือการเสริมแรงในทางบวกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงพอใจการทาสัญญาเงื่อนไข การเสริมแรงในทางลบ เป็นต้น

2.2 การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างโดยใช้วิธีที่เรียกว่า การตัดหรือการตกแต่งพฤติกรรม (Behavior shaping) ซึ่งเป็นการใช้วิธีให้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามลำดับขั้นจนสามารถแสดงออกได้เป็นนิสัย เช่น การกระทำให้เด็กที่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกเป็นเด็กที่กล้าขึ้นมาได้ก็โดยการชมเชยและให้กำลังใจเมื่อเขากล้าพูดและกล้าแสดงออก ฯลฯ

2.3 การลดพฤติกรรม เป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งจะใช้วิธีการลงโทษ เช่น การฝ่าฝืนกฎ หรือระเบียบของโรงเรียน หรือสังคม การสูญบุหรื เป็นต้น

3. บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนแบบโปรแกรม (Program Learning) จากหลักการให้แรงเสริมของสกินเนอร์ที่ว่า เมื่อผู้เรียนทำถูกต้องจะได้รางวัลทันทีที่มีผลให้เกิดบทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนแบบโปรแกรมและเครื่องช่วยสอน (Teaching machine) ขึ้นซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้

4. การปรับพฤติกรรม คือ ทำการปรับพฤติกรรมของบุคคล หลักการนี้อาจจะใช้ทั้งการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบประกอบกัน

สรุปทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์เป็นหลักการที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ด้วยการให้สิ่งเร้าที่เป็นตัวเสริมแรง หลังจากที่ได้มีการกระทำตามเงื่อนไขแล้วการเสริมแรงทุกครั้งจะมีส่วนช่วยทำให้การตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ของอินทรีย์มีอัตราการตอบสนองที่เข้มข้นขึ้น

ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's connectionism theory)

ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงมากผู้หนึ่งโดยเขาได้ชื่อว่าเป็น “นักทฤษฎีการเรียนรู้คนแรกของอเมริกา” และ “บิดาแห่งจิตวิทยาการศึกษา” ธอร์นไดค์ได้ให้กำเนิดทฤษฎีการเรียนรู้

ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) ทั้งนี้เพราะเขาถือว่าการเรียนรู้เป็นการแก้ปัญหา เพราะเมื่อผู้เรียนพบปัญหา เขาก็จะมีปฏิริยาแบบเดาสุ่มซึ่งเป็นการลองผิดลองถูก Trial and Error นั่นคือผู้เรียนจะลองทำ หลายวิธีจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในที่สุด โดยที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหาด้วยการตอบสนองที่เหมาะสมได้

ทฤษฎีของธอร์นไดค์ได้ชื่อว่า “ความสัมพันธ์เชื่อมโยง” (Connectionism) เพราะเขามีความเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่าง S-R ธอร์นไดค์เห็นว่าสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้คือการเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้การเชื่อมโยงระหว่าง S-R มากขึ้น หมายความว่า สิ่งเร้าใดทำให้เกิดการตอบสนองและการตอบสนองนั้นได้รับการเสริมแรงจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่าง S-R นั้น มากขึ้น

การทดลองของธอร์นไดค์

ธอร์นไดค์ทดลองกับแมวโดยสร้างกรงปัญหา (Puzzle box) ซึ่งทำด้วยไม้ และมีประตูกลเขาจับแมวที่อดอาหารจนหิวใส่กรงปัญหาและปิดประตูกลให้เรียบร้อยโดยการวางจานอาหารไว้นอกกรงให้แมวเห็น แต่ในระยะที่แมวเขี่ยไม่ถึง สถานการณ์เหล่านี้เป็นการสร้างปัญหา เพื่อให้แมวหาทางออก มากินอาหารให้ได้ธอร์นไดค์ใช้เวลา 5 วัน ในการทดลองโดยแบ่งเป็นช่วงเช้าและบ่ายวันละ 20 ครั้งรวมทั้ง 100 ครั้งและเมื่อทดลองครบ 10 ครั้งแมวจะได้ออกมาหาอาหารและหยุดพัก

ผลการทดลองพบว่า ในการทดลองครั้งแรกแมวพยายามแสดงอาการตอบสนองอย่างเดาสุ่มหลาย ๆ อย่าง เช่น ส่งเสียงร้อง ตะกุกกรง ใช้ฟันกัดใช้เท้าเขี่ยประตูและอีกหลาย ๆ อย่างจนกระทั่งบังเอิญไปเหยียบแผ่นไม้ซึ่งมีเชือกติดสปริงทำให้ถอดสลักประตูกรงแมวจึงออกมาหาอาหารตามต้องการได้ในการทดลองครั้งต่อมาแมวค่อย ๆ ลดการตอบสนองที่ห่างไกลความจริงในการแก้ปัญหาทีละน้อยและใช้เวลาในการหาทางออกจากกรงน้อยลง ๆ จนเมื่อการทดลองผ่านไปหลายสัปดาห์แมวก็สามารถเปิดประตูกรงได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาอีกแสดงว่า แมวเกิดการเรียนรู้ในการที่จะออกจากกรงโดยการไปเหยียบแผ่นไม้แล้วประตูจึงเปิด เป็นการมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแผ่นไม้กับการเปิดประตูธอร์นไดค์จึงสรุปว่า การเรียนรู้ของแมวมีลักษณะ “ลองผิดลองถูก” (Trial and Error) มิใช่เนื่องมาจากสติปัญญา

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมีดังนี้

1. ในบางสถานการณ์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ควรสอนเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ดังนั้นจึงควรชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนหรือนา เข้สู่บทเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมเสียก่อน

3. พยายามช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน และให้เขาได้ทราบผลการเรียน และการทำงานเพื่อกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ต่อไปและเกิดเจตคติที่ดีจะทำให้มีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น

4. การสอนในชั้นเรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน หมายถึงการตั้งจุดมุ่งหมายที่สังเกตการตอบสนองได้และครูจะต้องจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย ๆ ให้เขาเรียนทีละหน่วยเพื่อที่ผู้เรียนจะได้เกิดความรู้สึกพอใจในผลที่เขาเรียนในแต่ละหน่วยนั้น

5. การสอนควรเริ่มจากสิ่งที่ย่อยไปสิ่งที่ยากการสร้างแรงจูงใจนับว่า สำคัญมากเพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจเมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการหรือรางวัลรางวัลจึงเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน

6. การสร้างแรงจูงใจภายนอกให้กับผู้เรียน ครูจะต้องให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำหรือผลการเรียนเพราะการรู้ผลจะทำให้ผู้เรียนการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ดีหรือไม่ดีพอใจหรือไม่พอใจถ้าการกระทำนั้นผิดหรือไม่เป็นที่พอใจเขาจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเพื่อที่จะได้รับสิ่งที่เขาพอใจต่อไป

7. ควรให้ผู้เรียนได้มีการฝึกหัด หรือทา กิจกรรมนั้นซ้ำอีกตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความแม่นยำและความชำนาญยิ่งขึ้น

สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นการเน้นสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้เป็นการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนพบปัญหาเขาจะมีปฏิกิริยาแบบเดาสุ่มซึ่งเป็นการลองผิดลองถูก ผู้เรียนจะลองทำหลายวิธีจนกระทั่งประสบความสำเร็จในที่สุด โดยที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหาด้วยการตอบสนองที่เหมาะสมได้

พฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์

ทฤษฎีการแสวงหาข่าวสาร มีเนื้อหาสำคัญว่า ในสังคมปัจจุบัน มีข่าวสารผลิตขึ้นมาและเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ มากมายจนกลายเป็นเรื่องยุ่งยากต่อผู้รับสารในอันที่จะค้น หาข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของตนขึ้นเรื่องนี้ทำให้นักวิชาการสื่อสารเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่า มนุษย์เราจะแสวงหาข่าวสารตามที่ตนต้องการได้อย่างไร ังไร(เกศรา ชั่ง ขวลิขิต,2544, หน้า 11)

ดังปรากฏคา นิยามแนวคิดและทฤษฎีการแสวงหาข่าวสารของนักวิชาการหลายท่านดังต่อไปนี้ Krilelas (1983,p.5อ้างถึงใน เกศรา ชั่ง ขวลิขิต,2544, หน้า 11) ให้ความหมายของการแสวงหาข่าวสารว่า หมายถึง “การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำในสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้มาข้อมูลข่าวสารที่จะสนองตอบความต้องการของตนอันเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นต้องการศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นหนึ่งและพบว่าจึงทำการศึกษาเพื่อเพิ่ม

เดิมความรู้ดังกล่าวด้วยการแสวงหา

Atkin (1973,p.639) ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อสารมวลชนของปัจจุบันนั้นคือ “ความต้องการได้รับข้อมูลข่าวสาร (Information) และความบันเทิง (Entertainment)”

Schramm (1973,p.213) ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปของการเลือกความสำคัญของข่าวสารว่าขึ้นอยู่กับหลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุด แต่สามารถบรรลุเป้าหมายได้จะเห็นได้ว่า มนุษย์เรามีแนวโน้ม ที่จะเปิดรับข่าวสารที่ใช้ความพยายามน้อยเช่น ข่าวสารที่อยู่ใกล้ตัวข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อตนเองจะแสวงหาได้ง่าย ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นสูตร ดังนี้

$$\text{การเลือกข่าวสาร (Fraction of selection)} = \frac{\text{สิ่งตอบแทนที่คาดหวัง (Expectation of reward)}}{\text{ความพยายามที่ต้องการใช้(Effort required)}}$$

แนวคิดของ Schramm ได้สรุปเป็นหลักการไว้ว่าบุคคลจะเลือกรับสารใดจากสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทน หรือผลประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่า การลงทุนลงแรงหรือการใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้วบุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้นในกรณี ที่บุคคลเห็นว่า การรับข่าวสารนั้น จะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ความไม่พอใจไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจมากขึ้นก็อาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสาร(Information avoidance) ในบางครั้งถ้าหากว่าความพยายามที่จะหลีกเลี่ยง หรือไม่รับข่าวสารต้องลงทุนลงแรงมากกว่า การรับข่าวสารนั้นบุคคลอาจจะต้องยอมรับข่าวสารนั้นทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจ (Information yielding)

2. ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้หรือไม่แน่ใจของปัจเจกบุคคล ดังนี้

- 2.1 การมองไม่เห็นความสอดคล้องต่องันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นและระดับความต้องการที่อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก(Extrinsic uncertainty) ยิ่งเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้และมีความแน่ใจสูง

- 2.2 การมองเห็นความไม่สอดคล้องต่องันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลนั้น ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Intrinsic uncertainty)

3. ความต้องการที่ได้รับความบันเทิงของปัจเจกบุคคลนั้นมาจากการกระตุ้นอารมณ์ความรื่นเริงบันเทิงใจที่เกิดจากการมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างสภาวะเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับระดับความสนุกสนานที่คาดหวังไว้ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจ ที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic uncertainty) และความที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิงสนุกสนานส่วนตัว (Intrinsic desire) นั้น ถือว่า เป็นข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจบันเทิงเชิงโภชนาการ (Immediate consummately gratifications)

ข่าวสารที่ลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic uncertainty) เรียกว่า ข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ (Instrumental utilities) ในชีวิตประจำวันข่าวสารบางอย่าง อาจจะทำให้ประโยชน์นั้นการนำไปใช้และให้ความบันเทิงขณะเดียวกัน

Donohew and Tipton (1976 อ้างถึงใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้รับสารเกิดการแสวงหาข่าวสารมีดังต่อไปนี้

1. ยิ่งมีระดับความเกี่ยวข้องสูงยิ่งมีความต้องการข้อมูลสูงด้วย (High consumer involvement)
2. ยิ่งรับรู้ว่ามีความเสี่ยงสูงยิ่ง ทำให้แสวงหาข้อมูลมากขึ้น (High perceived risk) สอดคล้องกับที่ Locander and Hermann (1979 อ้างถึงใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543) พบว่าเวลาที่มีความเสี่ยงสูงผู้บริโภคจะแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่เป็นกลางและจากแหล่งบุคคลเช่น เพื่อนเพื่อนบ้าน
3. ยิ่งมีความรู้เกี่ยวกับ สิ่งนั้นน้อยยิ่งหาข้อมูลมาก ประสบการณ์ที่ได้รับเป็นด้านลบอาจทำให้มีการแสวงหาข่าวสารมากขึ้นได้ (Little product knowledge and experience)
4. ถ้าผู้บริโภคมีเวลามากจะมีการแสวงหาข่าวสารมากขึ้นด้วยแต่มักจะเกิดขึ้นกับสินค้าที่ผู้บริโภคมีความเกี่ยวข้องสูงมากกว่าต่ำ (Less time pressure)
5. ยิ่งแต่ละยี่ห้อมีความแตกต่างกันสูงยิ่งแสวงหาข่าวสารมากขึ้น (More product differences)
6. ยิ่งเทคโนโลยีซับซ้อนยิ่งต้องหาข้อมูลมากขึ้น (High technology)
7. ปัจจัยเรื่องต้นทุนที่ใช้ในการแสวงหา เรื่องการเสียค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข่าวสารก็ส่งผลเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแสวงหาข่าวสารนั้นนอกจากจะเป็นไปเพื่อการสนับสนุนทัศนคติหรือความคิด และความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้วยังเป็นการแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการและการใช้ประโยชน์ทางอื่น ๆ อีก เช่น เพื่อใหม่ความรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือนั้น เพื่อสนองตอบความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงใจโดยมีปัจจัยสำคัญ คือการใช้ความพยายามในการแสวงหาน้อยแต่ได้รับผลตอบแทนมากหรือมีความได้เชิงเปรียบเทียบสูงนั่นเอง

ในปี ค.ศ. 1978 Tipton and Haney (1978อ้างถึงใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543,หน้า 15) ยังพยายามศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและแบ่งลักษณะพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การรอรับข้อมูลข่าวสาร (Passive strategy) เป็นการกระทำเชิงรับ โดยสังเกตสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ไม่ได้ใช้ความพยายามอื่นใดในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
2. การเฝ้าหาข้อมูลข่าวสาร (Active strategy) คือการกระทำเชิงรุกต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารโดยการถามจากบุคคลอื่น หรือเสาะแสวงหาจากแหล่งต่าง ๆ
3. การมีปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสาร(Interactive strategy) คือ การได้ข้อมูลข่าวสารโดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับบุคคลนั้นซึ่งการเปิดเผยตนเองจะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญ

ส่วนสำคัญยิ่งสำหรับการแสวงหาข่าวสารของบุคคลแหล่งของข่าวสารซึ่ง Chen and Hemon (1982,pp. 52-53อ้างถึงใน ศรีหญิง ศรีรักษา,2544, หน้า 21) ได้แบ่งประเภทของแหล่งข่าวสารไว้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 3.1 กลุ่มบุคคลได้แก่ เพื่อน ญาติหรือบุคคลใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจากความคิดและประสบการณ์ของแต่ละปัจเจกบุคคล
- 3.2 กลุ่มสถาบันได้แก่โรงเรียนห้องสมุด ศาสนา บริษัทห้างร้านในวงธุรกิจหรือรัฐบาล
- 3.3 สื่อได้แก่วิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์ หรือรูปแบบสื่ออื่น ๆ เป็นต้น

ปัจจุบันสื่อใหม่ (New media) ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้เพิ่มเติมเข้ามามีบทบาทในการเป็นแหล่งของข่าวสารให้แก่ผู้รับสาร นอกเหนือจากสื่อมวลชน ท าให้ผู้รับสารมีทางเลือกมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีลักษณะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กับผู้แสวงหาข่าวสารมากขึ้น ดังนั้น การเลือกช่องทางใดเป็นสื่อกลางในการแสวงหาข่าวสารนั้นก็ขึ้นอยู่กับความง่ายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารข้อจำกัดและอุปสรรคในการเลือกช่องทางต่าง ๆ ในการสื่อสารด้วย

ในงานวิจัยเรื่องนี้ทฤษฎีเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะตอบปัญหาการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ในเรื่องของการค้นคว้าหาข้อมูลการแบ่งปัน และการเป็นส่วนหนึ่งของข่าวสารนั้น ๆ โดยมีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครือข่ายและช่องทางอย่างเช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถืออย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงทฤษฎีการแสวงหาข่าวสารแล้ว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงอีกทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน นั่นคือ “ทฤษฎีการเลือกรับข่าวสาร” นั่นก็เพราะกระบวนการสื่อสารจะสำเร็จได้ต้องมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องและการเลือกรับข่าวสารของผู้รับสาร

เป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จดังกล่าวด้วยผู้รับสารจะเลือกเปิดรับ เลือกรับรู้ และเลือกจดจำในข่าวสารที่ตนเองสนใจให้ความเชื่อถือและตรงตามความเชื่อทัศนคติและความต้องการของตนเท่านั้น ประกอบกับข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เมื่อบุคคลต้องการข้อมูลข่าวสารหรือไม่แน่ใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลจะไม่รับรู้ข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมดแต่การแสวงหาข้อมูลนั้น จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้นปัจเจกบุคคลแต่ละคนยังมีขั้นตอนและมีกระบวนการในการเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันดัง “ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร” ได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับข่าวสาร

ข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์เราใช้ข่าวสารเป็นเครื่องมือในการสนทนาในชีวิตประจำวัน และเป็นข้อมูลข่าวสารในการวางแผนประกอบการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมข่าวสาร(The information society) และเรากำลังอยู่ในยุค ข่าวสาร(The information age) (ศรหญิง ศรีรักษา, 2544, หน้า 16)

ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร กระบวนการถ่ายทอดสารจากบุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสารไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับสารโดยผ่านสื่อ(ศรหญิงศรีรักษา, 2544, หน้า 16) ทั้งนี้สื่อนั้นอาจเป็นสื่อมวลชนหรือสื่อบุคคลก็ได้ โดย Atkin(1973,p.208) ได้กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากจะมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

เหตุหรือแรงจูงใจใน “การเปิดรับสื่อมวลชน” ของบุคคล ได้มีการการสื่อสารหลายท่านกล่าวถึงไว้ต่าง ๆ กัน เช่น

ในปี ค.ศ. 1979 McCombs and Becker (1979,pp.51-52) ได้ให้ความเห็นว่า บุคคลเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการคือ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากสื่อมวลชน เพื่อจะได้รู้ทันเหตุการณ์ทัน สมัยและรู้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรรู้
2. เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันการเปิดรับข่าวสาร ทำให้บุคคลสามารถหา หนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว
3. เพื่อการพูดคุยสนทนา (Discussion) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้
4. เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม ((Participation) เพื่อการรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและรอบ ๆ ตัว

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารที่นำมาใช้คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกรับสาร (Selective process) ในการสื่อสารนั้นการเลือกของเรา มี 4 ลักษณะซึ่งแต่ละลักษณะจะมีความเกี่ยวข้อง (ศรีหญิงศรีรักษา, 2544, หน้า 17) ดังนี้

1. การเลือกรับและการเลือกใช้ (Selective exposure) ในชีวิตประจำวันของคนเรามีโอกาสที่จะรับสารจากแหล่ง หรือผู้ส่งสาร(Source) ต่าง ๆ จำนวนมากมายแต่เรามีเวลาและความสามารถที่จำกัดในการรับสารจากแหล่งต่าง ๆ หรือ เรามีความพึงพอใจหรือไม่พอใจต่อแหล่งหรือผู้ส่งสารต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังนั้น เราจึงมักจะเลือกรับ หรือเลือกใช้สารจากแหล่งที่เสนอความคิดและทัศนคติที่สอดคล้องกับความคิดและทัศนคติของเรา

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective attention) มนุษย์นั้นจะเลือกให้ความสนใจต่อสารเท่าที่สมองของคนเราจะรับสารนั้นได้ดังนั้นในการอ่านหนังสือพิมพ์หรือ ในสถานการณ์ที่มีการสื่อสารมากกว่า 1 อย่าง เช่น ขณะดูทีวีก็มีเสียงภรรยาพูด ด้วยเป็นต้น เราจึงต้องเลือกรับสารใดสารหนึ่งและโดยปกติเรามากจะเลือกรับสารที่น่าสนใจ หนังสือพิมพ์รายวันจะมีประมาณ 20-25 หน้า เรามักจะเลือกอ่านเพียงหน้า บางข่าว บางคอลัมน์ เราอาจจะอ่านเพียง 1 หน้าเพียงบางข่าวอ่านหน้าสังคม อ่านหน้าบันเทิงและหน้ากีฬา เพียงบางข่าวจะเห็นได้ว่า นอกจากเราจะเลือกสารโดยอาศัยความสนใจที่เรามีต่อสารแล้วเรายังเลือกสารที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของเรา และหลีกเลี่ยงที่จะรับสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติ และความเชื่อของเราด้วย

3. การเลือกรับรู้และการเลือกตีความหมาย (Selective perception and interpretation)หลังจากที่เราเลือกรับสาร หรือเลือกใช้สารของผู้ส่งสารรายใดรายหนึ่ง เลือกให้ความสนใจต่อสารใดสารหนึ่งแล้ว เราเลือกรับรู้ และเลือกตีความหมายของสารตามประสบการณ์ของเรา เนื่องจากคนแต่ละคนมีประสบการณ์ต่างกัน ดังนั้นการรับรู้และการตีความหมายของคนต่อสิ่งเดียวกันจึงไม่เหมือนกัน อุปสรรคหรือความหมายของการสื่อสารอันเนื่องมาจากการรับรู้และการเลือกตีความหมายของคนอยู่ตรงที่ว่า เรามักจะไม่ค่อยรู้ตัวว่าคนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การรับรู้หรือการตีความของสิ่งที่เราได้พบ จึงมีความแตกต่างกันไปด้วยความหมายร่วมกัน (Common meaning) หรือความเข้าใจร่วมกัน (Common understanding) ซึ่งเป็นหัวใจของการสื่อสารจึงไม่เกิดขึ้น และเกิดขึ้นน้อยทำให้การสื่อสารผิดพลาดหรือล้มเหลว

4. การเลือกจดจำ (Selective retention) นอกจากการเลือกรับรู้ และการเลือกตีความหมายของสารแล้วเรายังเลือกจดจำ เนื้อหาสาระของสารเข้าไว้เป็นประสบการณ์ของเราเพื่อจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปด้วยผลการวิจัยที่ผ่านมาเสนอให้เห็นว่าคนเราจะสามารถที่จะจำในเรื่องที่สอดคล้องกับหรือสนับสนุนความคิดเห็นของเราได้ดีกว่าเรื่องที่ขัดแย้งหรือต่อต้านความคิดเห็นของเรา

ดังจะเห็นได้ว่า ตัวแปรสำคัญ ในทฤษฎีการเลือกรับข่าวสารนั้น ก็คือ ทศนคติค่านิยมความเชื่อ ความคิดเห็นและประสบการณ์ดั้งเดิมของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันไป ดังปรากฏในงานของ Klapper (1960,p.19) ซึ่งให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Wright (1927,p.109) ว่า โดยส่วนใหญ่คนเรามีแนวโน้มในการเลือกรับสารที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับทศนคติและความสนใจที่ตนมีอยู่และจะเกิดความพึงพอใจเมื่อสารที่ได้รับสอดคล้องกับประสบการณ์และความคิดเห็นเดิมที่มีในขณะเดียวกันก็จะหลีกเลี่ยงเนื้อหาสารที่มีความขัดแย้งกับ ทศนคติและความสนใจของตน โดยปกติแล้ว คนเรามักจะมีนิสัยชอบเลือก เลือกที่จะคิด เลือกที่จะเชื่อตามที่ใจเราปรารถนา เราเลือกของที่สวยงาม ของที่ดี ของที่เราชอบ ของที่เราต้องการ นิสัยในการชอบเลือกนี้เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ในชีวิตของเรา ในการสื่อสารก็เช่นเดียวกันในสถานการณ์ของสื่อสารแต่ละสถานการณ์ เราจะทำการเลือกที่เราควรจะทำ การสื่อสารอย่างไรตามความรู้สึก และความต้องการของเรา ซึ่งความต้องการข่าวสารจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลนั้น ต้องการข้อมูลในการตัดสินใจ หรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งบุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างเข้ามาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่า มีประโยชน์ต่อตนเอง แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่ง ๆ ได้มีการเลือกรับสื่อ นั้น เกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่าง ๆ (Defleur,1996 อ้างถึงใน ศรีหญิง ศรีक्षा ,2544, หน้า 16-17) ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านจิตใจเช่น กระบวนการการเลือกรับข่าวสารเลือกรับรู้ตามทศนคติและประสบการณ์เดิมของตน

2. องค์ประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณีลักษณะทางประชากร เช่น อายุเพศ ภูมิลา เนการศึกษา ตลอดจนสถานภาพทางสังคม

สอดคล้องกับงานของออร์พินท์ศักดิ์ เอี้ยว (2537, หน้า 25)กล่าวถึง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาส่วนบุคคล ปัจจัยด้านนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า คนเรามีโครงสร้างทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่มีความเฉพาะตัวและมีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน การดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เหมือนกัน และจะส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญา ความคิด ทศนคติ และกระบวนการเรียนรู้การรับรู้และความเข้าใจ

2. ปัจจัยด้านสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมในการอยู่ร่วมกันในสังคม คนเราจะยึดติดกับกลุ่มอ้างอิง (Reference group) ที่ตนสังกัดอยู่ ดังนั้นจึงตัดสินใจแสดงพฤติกรรมใด ๆ ที่สอดคล้องกับความคิดทศนคติและพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบสื่อสารได้แก่ เพศอาชีพ ระดับการศึกษารายได้ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความคล้ายคลึงกันในการเปิดรับเนื้อหาของสารรวมทั้งการตอบสนองต่อเนื้อหาสารดังกล่าว

สำหรับตัวแปรด้าน “เพศ” นั้น Brooks (1971อ้างถึงใน ศรีหญิง ศรีคชา, 2544, หน้า19)ได้ศึกษาไว้โดยกล่าวถึงลักษณะเฉพาะทางจิตวิทยาระหว่าง เพศชายและเพศหญิง ซึ่งให้เกิดความแตกต่างในการเลือกรับข่าวสารไว้ว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากเรื่องความคิดค่านิยม และทัศนคติทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กาหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักมีจิตใจอ่อนไหว หรือเจ้าอารมณ์อ่อนอ่อนผ่อนตาม และเป็นแม่บ้านแม่เรือนผู้หญิงมักจะโทษตัวเอง เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ชายมักจะโทษผู้อื่น หรืออุปสรรคอื่น ๆ แต่ไม่โทษตัวเอง

การเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้วปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาก็คือ “สื่อ” เพราะสื่อ่นั้นเป็นพาหนะที่นำข่าวสารจากผู้ส่งสารมายังผู้รับสาร ด้วยคุณลักษณะและความหลากหลายในรูปแบบของสื่อผู้ส่งสารจึงมีโอกาเลือกที่จะใช้ได้มาก ดังนั้น ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อตามลักษณะ (ศรีหญิง ศรีคชา,2544, หน้า 19-20) ดังนี้

1. เลือกสื่อที่สามารถจัดหาได้ (Availability) ธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะใช้ความพยายามเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อะไรที่ได้ยากมาก ๆ ก็จะไม่ได้รับการเลือกแต่ถ้าสามารถได้มาไม่ยากมันก็จะเลือกสิ่งนั้น เช่นเดียวกับสื่อผู้รับสารจะเลือกสิ่งที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมากตัวอย่างเช่น ในชนบทประชากรส่วนใหญ่จะเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสำคัญเพราะตนเองสามารถจัดหาวิทยุได้มากกว่าสื่ออื่น เป็นต้น

2. เลือกสื่อที่สอดคล้อง (Consistency) กับความรู้ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของตน ตัวอย่างเช่น นิสิตนักศึกษาและนักวิชาการ มักนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มติชน หรือสยามรัฐมากกว่า หนังสือพิมพ์อื่น ๆ เพราะหนังสือพิมพ์ดังกล่าวให้ข่าวสาร สารความรู้ในแง่วิชาการที่สอดคล้องกับตน เป็นต้น

3. เลือกสื่อที่ทันสมัยสะดวก (Convenience) ในปัจจุบัน ผู้รับสารสามารถเลือกรับสื่อได้ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์นิตยสาร แหล่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคลแต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมการรับสื่อที่แตกต่างกันตามที่ทันสมัยสะดวกเช่น บางคนนิยมรับฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียงขณะขับรถแต่บางคนนิยมรับข่าวสารด้วยการชมโทรทัศน์ เป็นต้น

4. เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomedness) ปกติจะมีบุคคลกลุ่มในทุกสังคมที่จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับสื่อที่ตนเคยรับอยู่ซึ่งมักจะพบในบุคคลที่อายุมาก

ลักษณะเฉพาะของสื่อจากที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 ข้อข้างต้นนั้นเป็นความต้องการสื่อของผู้รับสารเป็นหลัก แต่ในข้อนี้กับเป็นคุณลักษณะของสื่อที่มีผลต่อการเลือกสื่อของผู้รับสารตัวอย่างเช่น ลักษณะของหนังสือพิมพ์คือ

สามารถให้ข่าวสารข้อมูลรายละเอียดดีกว่าราคาถูกกว่าและสามารถนำติดตัวไปทุกหนแห่ง เป็นต้น

ถึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า การที่บุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสารนั้น ตามทฤษฎี ดังกล่าวข้างต้นก็ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของเนื้อหา ค่านิยม ปัจจัยทางสังคม และรูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งมีปัจจัยมาจากทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อมด้วย ซึ่งตัวแปรสำคัญตามทฤษฎีในงานวิจัยชิ้นนี้จะสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์คือปัจจัยส่วนบุคคลและจิตวิทยา ส่งผลต่อการเลือกรับข่าวสารรวมทั้งรูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ประโยชน์ของและความถี่ในการใช้งานในแต่ละกิจกรรมของเครือข่ายสังคมออนไลน์

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network sites: SNS)

ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์

นิยามของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network sites: SNS) คือเป็นเว็บไซต์ที่ให้ปัจเจกบุคคลได้กระทำการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างฐานข้อมูลส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะหรือกึ่งสาธารณะในระบบที่มีขอบเขต
2. เชื่อมต่อรายการต่าง ๆ ที่ผู้ใช้อยู่ใหม่การแบ่งปันข้อมูลไปยังบุคคลต่าง ๆ ที่ติดต่อสื่อสารกัน
3. สามารถเข้าชมและกีดขวางรายการเชื่อมของบุคคลภายในระบบได้ธรรมชาติ และการตั้งชื่อของการ

เชื่อมต่อเหล่านี้จะมีความหลากหลาย (Boyd & Ellison, 2007)

สิ่งที่ทำให้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความพิเศษ ไม่ใช่แค่การยอมรับให้ปัจเจกบุคคลได้พบปะกับบุคคลแปลกหน้าได้เท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายสังคมและเครือข่ายนั้น มองเห็นได้และใน เว็บไซต์เครือข่ายสังคมขนาดใหญ่หลาย ๆ แห่งการเชื่อมต่อของผู้ไม่เกี่ยวข้องไม่จำเป็นจะต้องจำกัดอยู่ที่พบปะเพื่อนเท่านั้น แต่พวกเขายังสามารถสื่อสารกับผู้ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกันในเครือข่ายสังคมปกติอยู่แล้วเช่นกัน เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการพัฒนาลักษณะหน้าตาในหลายรูปแบบ แต่สิ่งที่เป็แกนหลักประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวที่สามารถมองเห็นได้ที่แสดงการเชื่อมต่อรายการของเพื่อนที่เป็นผู้ใช้งานระบบเดียวกันข้อมูลส่วนตัวจะเป็นที่แยกออกมาชัดเจนที่หา ให้บุคคลสามารถรอกข้อมูลสถานะของตนได้ (Sunden, 2003, p.3อ้างถึงใน Boyd & Ellison, 2007) และเมื่อเชื่อมต่อกับ เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละบุคคลจะถูกขอให้กรอกข้อมูลที่ประกอบไปด้วยชุดคำถาม เช่น อายุที่อยู่ความสนใจและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาและหลาย ๆ เว็บไซต์ยังให้ผู้ใช้สามารถนำรูปส่วนตัวแสดงบนหน้าเว็บได้บางเว็บไซต์อาจจะให้ผู้ใช้เพิ่มเนื้อหาที่เป็นมัลติมีเดีย หรือปรับแต่งหน้าตาที่แสดงข้อมูลส่วนตัวได้ตามใจชอบและอื่น ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ การทา แอปพลิเคชันพิเศษ

มากมายเพื่อให้ผู้ใช้เพิ่มเติมในหน้าข้อมูลส่วนตัวได้เป็นต้น หลังจากที่เขาได้เป็นสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว ผู้ใช้สามารถระบุหรือแสดงความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่อยู่ในระบบเดียวกัน โดยที่การกำหนดชื่อจะแตกต่างกันไป แต่ที่นิยมใช้เช่น “Friend” “Contacts” หรือ “Fans” เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่กำหนดใหม่การยืนยันความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่ายแต่บางเครือข่ายก็ไม่ได้มีการกำหนดใหม่การยืนยันแต่กำหนดเป็นการยินยอมให้ติดต่อ (Follow) เป็นต้น การแสดงความสัมพันธ์บนพื้นที่สาธารณะ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเว็บไซต์ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์และหลาย ๆ เว็บไซต์ก็ยังจัดให้ผู้ใช้สามารถส่งหรือฝากข้อความในหน้าข้อมูลส่วนตัว (Profile) ของเพื่อนในระบบได้หรือฝากเป็นข้อความส่วนตัวที่มีลักษณะคล้ายกับการส่งเว็บเมลล์ (Web mail) ได้เช่นกันนอกจากข้อมูลส่วนตัว (Profile) เพื่อน (Friend) การแสดงความคิดเห็น (Comments) และการส่งข้อความส่วนตัว (Private message) บางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เปิดใหม่การแบ่งปันรูปภาพ วิดีโอ หรือการสร้างบล็อกรวมถึงเทคโนโลยีการส่งข้อความสั้น (Instant message) ในขณะที่บางเว็บไซต์ได้สนับสนุนเชื่อมต่อกับโทรศัพท์มือถือด้วย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) มายสเปซ (My space) และไซเวิลด์ (Cyworld)

ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ให้บริการตามเว็บไซต์สามารถแบ่งขอบเขตตามการใช้งานได้ 7 ประเภท (กิตติ เสือแพรและมีชัย โลหะการ, 2558) ได้แก่

1. สร้างและประกาศตัวตน (Identity network) เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทนี้ใช้สำหรับให้ผู้เข้าใช้งานได้มีพื้นที่ในการสร้างตัวตนขึ้นมาบนเว็บไซต์และสามารถที่จะเผยแพร่เรื่องราวของตนผ่านทางอินเทอร์เน็ต

1.1 Blog

1.2 ไมโครบล็อก (Micro blog)

2. สร้างและประกาศผลงาน (Creative network) เป็นสังคมสำหรับผู้ใช้ที่ต้องการแสดงออกและนำเสนอผลงานของตนเอง สามารถแสดงผลงานได้จากทั่วทุกมุมโลกจึงมีเว็บไซต์ที่ให้บริการพื้นที่เสมือนเป็นแกลเลอรี (Gallery) ได้แก่ YouTube, Flickr, Multiply, Photobucket และ Slideshare เป็นต้น

3. ความชอบในสิ่งเดียวกัน (Passion network) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำหน้าที่เก็บในสิ่งที่ชอบไว้บนเครือข่ายเป็นการสร้าง ที่คั่นหนังสือออนไลน์ (Online bookmarking) ได้แก่ Digg, Zickr, Ning, del.icio.us, Catchh และ Reddit เป็นต้น

4. เวททำงานร่วมกัน (Collaboration network) ที่ต้องการความคิด ความรู้และการต่อยอดจากผู้ใช้ที่เป็นผู้มีความรู้ เพื่อให้ความรู้ที่ได้ออกมา มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนานวัตกรรมที่สูงสุด เช่น Wikipedia,

Google earth และ Google Maps เป็นต้น

5. ประสบการณ์เสมือนจริง (Virtual reality) เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทนี้มีลักษณะเป็นเกมออนไลน์ (Online games) เช่น Second Life, Audition, Ragnarok, Pangya และ World of Warcraft เป็นต้น

6. เครือข่ายเพื่อการประกอบอาชีพ (Professional network) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการทำงาน โดยจะเป็นการนำ ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการเผยแพร่ประวัติผลงานของตนเองและสร้างเครือข่ายเข้ากับผู้อื่น

7. เครือข่ายที่เชื่อมต่อกันระหว่างผู้ใช้ (Peer to Peer: P2P) แห่งการเชื่อมต่อกันระหว่างเครื่องผู้ใช้งานด้วยกันเองโดยตรงจึงทำให้เกิดการสื่อสารหรือแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ Skype และ BitTorrent เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบันนิยมเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวจากการศึกษาของ Nosko (2010 อ้างถึงใน นกสกรกรวยสวัสดิ์, 2553) พบว่า อายุและสถานภาพมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนสังคมเครือข่ายออนไลน์เป็นอย่างมากเนื่องจากผู้ใช้ที่มีอายุน้อยมักจะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีอายุน้อยก็จะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากกว่า และเพศไม่ได้มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวแต่อย่างใด จากการวิเคราะห์เอกสารสามารถสรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบัน (ตารางที่ 1) ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (นกสกร กรวยสวัสดิ์, 2553)

ปัจจัย	จำนวนบทความที่กล่าวถึง
ลักษณะทางสังคมและบรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์	5
ลักษณะส่วนบุคคลแรงจูงใจและความสามารถของบุคคลในการแลกเปลี่ยนความรู้	3
ทัศนคติเกี่ยวกับความไว้วางใจความปลอดภัยของระบบและความเป็นส่วนตัว	3
คุณค่าทางด้านความบันเทิง	3
การได้รับประโยชน์จากการใช้	1

1. ลักษณะทางสังคมและบรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารและการติดต่อกับเพื่อน ซึ่งลักษณะสังคมในปัจจุบันส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มกันทำงานร่วมกันมากขึ้นทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จาก Facebook เนื่องจากสามารถโพสต์ข้อความหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลให้เพื่อนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นอกจากนั้นยังสามารถพูดคุยกันได้แบบ Real Time กับเพื่อนที่อยู่ในสถานะออนไลน์ได้เช่นเดียวกับ MSN ลักษณะทางสังคมสามารถสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของเมื่อใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และเป็นสมาชิกของชุมชนออนไลน์นั้น ๆ (Cheung, Chiu, & Lee, 2010) นอกจากนั้นยังช่วยอธิบายพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์การสร้างตัวตนทางสังคมทำให้อำนาจของจำนวนของผู้ใช้งานเครือข่ายในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคมที่คนนิยมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์กันอย่างกว้างขวาง (Cheung et al., 2010, Chow & Chan, 2008, Lin & Lu, 2011) ผลการศึกษาของ Chiu, et al. (2006)พบว่า บรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ยังเป็นเรื่องที่ช่วยสร้างความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสัมพันธ์ในสังคมของการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

2. ลักษณะส่วนบุคคลแรงจูงใจและความสามารถของบุคคลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Amichai-Hamburger & Vinitzky (2010) ศึกษาพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลมีความสำคัญอย่างมากต่อการเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการตลาดเพื่อที่จะช่วยหาแนวทางใหม่ๆ สำหรับการเรียนรู้การเข้าใจคุณลักษณะและความแตกต่างของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ซึ่งตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของ Ross (2009)อ้างถึงใน Amichai-Hamburger & Vinitzky, 2010) ศึกษาพบว่าปัจจัยของลักษณะส่วนบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อการใช้ Facebook เนื่องจากเหตุผลของการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ได้เกิดจากลักษณะส่วนบุคคลแต่เกิดจากการได้รับแรงจูงใจจากบุคคลอื่น ๆ หรือจากเพื่อนในการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์นอกจากนั้นความสามารถของแต่ละบุคคลก็มีผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้(Hsu, Ju, Yen, & Chang, 2007)เนื่องจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผู้ใช้จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้จึงจะสามารถใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะคิดเกี่ยวกับความไว้วางใจความปลอดภัยของระบบและความเป็นส่วนตัวก็ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และการแลกเปลี่ยนความรู้ Shin (2010) ศึกษาพบว่าทัศนคติด้านความไว้วางใจมีความสัมพันธ์กับการยอมรับความรู้สึกปลอดภัยในการใช้งานซึ่งความไว้วางใจถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และเปิดเผยข้อมูลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Mital, Israel, & Agarwal, 2010, Shin, 2010)

และทัศนคติความเป็นส่วนตัวก็ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลเช่นกัน (Stutzman, Capra, & Thompson, 2011) จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อผู้ใช้บริการมีทัศนคติทางบวกในเรื่องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และเปิดเผยข้อมูลแต่ถ้าหากผู้ใช้บริการมีทัศนคติทางลบ การแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

4. คุณค่าทางด้านความบันเทิง หมายถึง เมื่อผู้ใช้บริการมีความรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ มีความตั้งใจในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันมากขึ้นและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ใหม่การใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง (Cheung, et al., 2010; Lin & Lu, 2011)

5. การได้รับประโยชน์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้คนนิยมใช้บริการมากขึ้นเนื่องจากผู้ใช้บริการเครือข่ายสามารถติดต่อกับเพื่อนคนรู้จักตลอดจนได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับบุคคลอื่นอีกทั้งยังมีความเชื่อว่าระบบจะมีการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งช่วยให้คนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง (Lin & Lu, 2011)

ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบันส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านทัศนคติผู้ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้จะมีทัศนคติในด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปและมีมุมมองที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่ไม่ได้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มักจะปฏิเสธข้อมูลใหม่ ๆ หรือปฏิเสธมุมมองที่มีความแตกต่างไปจากเดิม (Levitan & Visser, 2008) จากผลการศึกษาที่พบดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่าการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการในด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติถึงแม้จะไม่ได้ส่งผลโดยตรงกับผู้ใช้ในทันทีแต่จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้ในอนาคตได้

2. ด้านความเป็นส่วนตัวในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วผู้ใช้สามารถใช้บริการผ่านโทรศัพท์มือถือเพื่อส่งข้อความรูปภาพ หรือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้ข้อมูลที่ส่งนั้นจะเป็นข้อมูลสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าไปดูหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ไม่มีระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น ความเป็นส่วนตัวอาจจะถูกคุกคามได้ขึ้นอยู่กับมารยาทของผู้ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์หรืออาจมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นด้านลบของผู้คนอื่นยกตัวอย่างเช่น พนักงานที่ลาออกจากบริษัทมีการเผยแพร่ข้อมูลด้านลบของผู้จัดการหรือหัวหน้าให้คนอื่น ๆ รับรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Van & Truysens, 2010) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น

ผู้ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์อาจจะไม่ได้รับความเป็นส่วนตัวมากนักเพราะข้อมูลที่โพสต์เข้าไปใน Profile จะมีลักษณะเป็นข้อมูลสาธารณะที่เพื่อนในกลุ่มทั้งหมดสามารถดูและแสดงความคิดเห็นได้หรือบางครั้งสมาชิกคนอื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มก็สามารถเข้ามาดูได้ยกเว้นมีการตั้งค่าสิทธิการเข้าใช้งานระบบ หรือใช้การพูดคุยกันแบบ Real timeเหมือน MSN เป็นต้น

1. ด้านความปลอดภัยของข้อมูล จากผลการศึกษาของ Shin (2010) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้คนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เนื่องจากมีความเชื่อใจในระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลแต่ในความเป็นจริงการใช้งานผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งหมดมีโอกาสที่จะถูกขโมยข้อมูลหรือทำลายข้อมูลได้ถึงแม้ระบบที่ใช้งานจะอนุญาตให้เราตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูลได้ ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับระบบที่ใช้บริการจะมีความสามารถในการสร้างความปลอดภัยให้กับข้อมูลมากน้อยเพียงใด และตัวผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เองก็ต้องตระหนักว่า ข้อมูลที่นำไปไว้ใน Profile ของตน หรือข้อความต่าง ๆ ที่โพสต์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์จะต้องเป็นข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้หรือไม่สร้างความเสียหายให้กับผู้อื่นและที่สำคัญไม่ควรนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องไปเผยแพร่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่นหรือสร้างความแตกแยกในสังคม

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network sites: SNS) เป็นซอฟต์แวร์ที่นิยมใช้งานบนอินเทอร์เน็ต เพื่อตอบสนองวิธีการดำเนินชีวิตของคนยุคนี้ที่ใช้เวลากับการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น จนเกิดเป็นสังคมออนไลน์สำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวบทความ รูปภาพ ผลงาน พบปะแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความสนใจร่วมกัน และกิจกรรมอื่น ๆ รวมไปถึงเป็นแหล่งข้อมูลจำนวนมากมหาศาลที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละคน

แนวคิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social network คือการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในระบบเครือข่ายจึงไม่ใช่เรื่องแปลกนักที่เมื่อมีปริมาณจำนวนคนในเครือข่ายจำนวนมากจะนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมจริงได้หากจะจำแนกลักษณะของ Social network ที่ถูกนำเสนอผ่านทาง Social media (จารุวัจน์ สองเมือง, 2554) สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือภายในเครือข่ายโดยผู้ใช้สร้างโปรไฟล์ของตนเองและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น Facebook, My space เป็นต้น
2. การเผยแพร่ความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งจะอยู่ในลักษณะของเว็บบล็อกต่าง ๆ
3. การเผยแพร่ข้อความสั้น เช่น Twitter เป็นต้น
4. การเพิ่มเติมข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เช่น เว็บ Wikipedia

5. การเผยแพร่เนื้อหาเฉพาะการเผยแพร่ภาพ เสียงวิดีโอเช่น เว็บ YouTube, Flickr เป็นต้น

ด้วยความหลากหลายของการเผยแพร่ข้อมูลไปยังผู้ใช้งานจำนวนมากเป็นผลให้มีการนำ Social network ไปใช้ในงานต่าง ๆ และที่เห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาของบารักโอบามา ซึ่งสามารถสร้างกระแสนิยมได้เป็นอย่างดี

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวข้างต้นทั้งหมด พฤติกรรมการใช้งานสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางติดตามข่าวสารหรือการพูดคุยกับญาติเพื่อน หรือคนรู้จักรับส่งเอกสารในรูปแบบไฟล์เผยแพร่ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ทางด้านต่าง ๆ โปสเตอร์หรือชาร์ทกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเองให้บุคคลอื่น

2. ด้านความบันเทิง หมายถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้อื่นรับชมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สนใจเช่นแฟชั่นการแต่งตัวเพลงแหวดวงบันเทิง เล่นเกมส์ เช่น เกมออนไลน์เป็นช่องทางนำเสนอผลงานของท่าน เช่น บทความ รูปภาพ วิดีโอต่าง ๆ

3. ด้านวิชาการและสื่อสารมวลชน หมายถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อค้นหาข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ เป็นพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอภิปรายประเด็นต่าง ๆ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นของท่านในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจรวมถึงติดตามการเคลื่อนไหวของดารา เพลงข่าวบุคคล บุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

ข้อมูลทั่วไปมหาวิทยาลัยเนชั่น

ประวัติมหาวิทยาลัยเนชั่น

มหาวิทยาลัยเนชั่น เดิมมีชื่อเรียกว่า “วิทยาลัยโยนก” ได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยให้เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ดำเนินการโดยมูลนิธิโยนก วิทยาลัยโยนกได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เปลี่ยนประเภทจากวิทยาลัยเป็น “มหาวิทยาลัยโยนก” เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2549 และต่อมาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 กระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษานุญาต

2

ให้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยเนชั่น” มหาวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท โดยเปิดสอนมาจนถึงปัจจุบันรวม 32 ปี (พ.ศ. 2531 – 2563) มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้วมากกว่า 8,444 คน แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี 6,907 คนและระดับปริญญาโท 1,537 คน

มหาวิทยาลัยเนชั่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของจังหวัดลำปางที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพให้แก่สังคม ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นิสิตเป็นนักคิด ใฝ่เรียนรู้ ทั้งในด้านวิชาการ การประยุกต์ใช้ และมี คุณธรรม จิตสำนึกต่อสาธารณะ โดยมีกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้นิสิตมีประสบการณ์จริงสามารถนำความรู้ไปใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยมีภูมิทัศน์ที่สวยงามตามธรรมชาติ บรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการ ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเป็น “อุทยานการศึกษา” มีการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตมีความใกล้ชิดกับคณาจารย์ อีกทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ อาทิ ห้องสมุด หอพักนิสิตชาย หอพักนิสิตหญิง ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการสื่อสาร (ฝึกปฏิบัติการถ่ายทอดโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง) มหาวิทยาลัย ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 444 ถนนวชิราวุธดำเนิน ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สถานที่ตั้ง

มหาวิทยาลัยเนชั่นตั้งอยู่ ณ เลขที่ 444 ถนนวชิราวุธดำเนิน ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยเนชั่น ผลิตบัณฑิตคุณภาพ สร้างสรรค์สังคม สู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รอบรู้ด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ
2. ผลิตผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานวิชาการ พัฒนาท้องถิ่น
3. เสริมสร้างศักยภาพชุมชน ถ่ายโอนความรู้และการบริการวิชาการสู่สังคม
4. สนับสนุนการถ่ายทอด-อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. บริหารจัดการองค์กรให้เข้มแข็ง และเติบโตอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ด้านวิชาการ ชำนาญการในวิชาชีพ ใฝ่เรียนรู้และมีคุณธรรม
2. เพื่อสนับสนุนการผลิตงานวิชาการ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ พัฒนาท้องถิ่น
3. เพื่อการบริการวิชาการ เสริมสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของชุมชน ภายใต้ความร่วมมือทาง

วิชาการและการเรียนรู้ร่วมกัน

4. เพื่อสนับสนุนการถ่ายทอด การอนุรักษ์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงคู่

สังคมไทย

5. เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการองค์กรให้มีความเข้มแข็ง คู่สังคมไทย และรองรับการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ปรัชญา

- ปัญญาเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต (Wisdom Enriches Life)
- มหาวิทยาลัยเชื่อมั่นว่าคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอยู่กับ “ปัญญา ความรู้ และความเอื้ออาทร ที่มีต่อกันระหว่างมวลมนุษยชาติ

ปณิธาน

มหาวิทยาลัยเนชั่น มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์บัณฑิตที่มีทักษะที่จำเป็นในช่วงทศวรรษหน้า เพื่อการเป็นประชากรโลก (Global Citizen) ที่มีคุณภาพด้วยการเรียนการสอนที่เน้นผล (Outcome-based learning) เป็นสำคัญ ให้การอบรมและฝึกฝนที่เน้นวิธี "เรียนกับมืออาชีพ"

อัตลักษณ์ : (3 Skills)

- ทักษะวิชาชีพ (Professional Skills)
- ทักษะชีวิต (Life Skills)
- ทักษะสร้างสรรค์ (Creative Skills)

เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

"จัดการศึกษาอย่างมืออาชีพ สร้างคนยุคใหม่รับใช้สังคม"

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพย์วรรณ รัตนธำรงพรรณ เลิศลักษณ์กลิ่นหอม และไพฑูรย์พิมิตี (2557) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน-นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์ (ลาดขวาง) โดยมีวัตถุประสงค์ของกาวิจัย(1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน-นักศึกษาและ (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน-นักศึกษา ตามระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน-นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์(ลาดขวาง) ภาคเรียนที่2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,223คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คนผลการวิจัย พบว่า นักเรียน-นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิง ด้านการสื่อสารและภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปิยวัฒน์ เกตุวงศา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทางคุณลักษณะและพฤติกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย (1) ศึกษาความหลากหลายและวิเคราะห์แนวโน้มเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรและสังคมของกลุ่มผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2554-2557 และ (2) อธิบายพฤติกรรมและวัตถุประสงค์การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของไทยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ใช้คือข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน ตั้งแต่ พ.ศ.2554-2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการสำรวจนี้ได้จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ.2544 และตั้งแต่ พ.ศ.2546 เป็นต้นมา ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยทำการสำรวจจากประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป หน่วยการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้คือ บุคคลโดยพิจารณาจากการที่บุคคลเคยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่จะถูกพิจารณาว่าเป็น “ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์” คือ “กลุ่มประชากรที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต” เพื่อกิจกรรม “ห้องสนทนา (Blog Web 2.0, Chat/ Instant message)” และ/หรือใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ “Social network (Facebook, Twitters, Hi5, Google Plus, LINE, Instagram เป็นต้น) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่ม ประชากรหลักที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สูงที่สุดมาตลอดเมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มอื่น ๆ คือกลุ่มเยาวชน (อายุ15-24 ปี) มีอัตราการใช้งานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.2 ในปีพ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 63.8 ในปี 2557

สรุปจากงานวิจัยทั้งหมด ปัจจัยส่วนบุคคลเพศอายุระดับการศึกษาระดับรายได้มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในเรื่องของช่วงเวลาที่ใช้ระยะการเข้าใช้งานในแต่ละวัน สถานที่ที่เขาใช้งานและกิจกรรมที่ดำเนินการผ่านเครือข่ายออนไลน์สำหรับปัจจัยด้านพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมความเชื่อกลุ่มอ้างอิง พฤติกรรมความเชื่อด้านความตั้งใจ

ตารางที่ 2 สรุปตัวแปรต้นที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเนชั่น

ชื่อผู้วิจัย	ตัวแปรต้น				
	เพศ	อายุ	ระดับชั้น การศึกษา	ลักษณะ การพัก อาศัย	รายได้
ทิพย์วรรณ รัตนธำรงพรรณ (2557)	-	-	/	-	-

ตารางที่ 3 รายละเอียดการสรุปตัวแปรต้นและตามที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	ตัวแปร	แนวคิด / ทฤษฎี / งานวิจัย
1	ระดับการศึกษา	งานวิจัยของ ทิพย์วรรณ รัตนธำรงพรรณ (2557) พบว่านักเรียน-นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายต่างกันและงานวิจัยของ ปณิษานิติพรมงคล (2554) พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับ เพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา และรายได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น จำนวน 30 คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 445 คน (เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย)

ทะเบียนรายชื่อโรงเรียนสระแก้ว ปี พ.ศ. 2559 ภาคเรียนที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้สูตรการหาจำนวนประชากรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 95% หรือยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 เมื่อแทน ค่าในสูตรปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ดังสูตรต่อไปนี้

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรของ ยามาเน่ (Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างกำหนดให้เท่ากับ ร้อยละ 5

$$n = \frac{33}{1+(33*(0.05)^2)}$$

$$n = 30$$

และการสุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง (Multistage sampling) ดังนี้

1. ทำการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ Stratified sampling โดยทำการสุ่มนิสิตจากจำนวนของนิสิตทั้งหมดในแต่ละระดับสาขาของแต่ละชั้นปี
2. จากจำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ในสูตร ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการวิธีการสุ่มแบบ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนจากจำนวนนิสิตทั้งหมดในแต่ละสาขาของแต่ละชั้นปีโดยใช้เทคนิคการติดต่อกับตัวแทนสาขาของแต่ละชั้นปี (Lottery method) ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับ เรื่องพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม และคำถามมีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม ระดับความคิดเห็น (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด) และคำถามมีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม ระดับความคิดเห็น (5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด) และคำถามมีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำอธิบายหรือข้อความสั้น ๆ ระบุหรือไม่ระบุก็ได้

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยกำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่า ครบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้

อาจารย์ที่ปรึกษารายวิชากฎหมายและจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพทางคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษารายวิชากฎหมายและจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพทางคอมพิวเตอร์

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษารายวิชากฎหมายและจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพทางคอมพิวเตอร์ นำเสนอแบบสอบถามออกมาในรูปแบบของ google form และได้มีการนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มเพื่อนในรายวิชาที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.82 ซึ่งถือว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำเป็นแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาในรูปเอกสาร
2. จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบ google form แล้วนำแบบสอบถามไปให้กับทางอาจารย์และเพื่อนกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียนลองทำ
3. กลับไปติดต่อกับตัวแทนสาขาในแต่ละชั้นปีให้ทำแบบสอบถาม
4. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 30 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน คือข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ พฤติกรรม ข้อคิดเห็นในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. ทศนคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ
3. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. การทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามซึ่งมีระดับการวัดนามมาตรา (Nominal scale) และ อันดับมาตรา (Ordinal scale) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ Chi-square (χ^2)

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลโดยนำค่าของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลโดยใช้สูตรการหาอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่ต้องการ}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย

4.09-5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด
3.09-4.08	หมายถึง	มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาก
2.09-3.08	หมายถึง	มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ปานกลาง
1.09-2.08	หมายถึง	มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์น้อย
1.00-1.08	หมายถึง	มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “เรื่องพฤติกรรมและจริยธรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทัศนคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	9	30.00
หญิง	21	70.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชายจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และเพศหญิงจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	5	19.70
ชั้นปีที่ 2	4	13.30
ชั้นปีที่ 3	15	50.00
ชั้นปีที่ 4	6	20.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อวัน

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	3	10.30
1-2 ชั่วโมง	5	17.20
2-3 ชั่วโมง	5	17.20
มากกว่า 3 ชั่วโมง	16	55.20
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นน้อยกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30 1-2 ชั่วโมง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 2-3 ชั่วโมง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และมากกว่า 3 ชั่วโมง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 55.20

ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละ รู้สึกสนุก เพลิดเพลิน ในการเข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์

รู้สึกสนุก เพลิดเพลิน ในการเข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์	ความถี่	ร้อยละ
มากที่สุด	6	21.44
มาก	14	48.56
ปานกลาง	10	30.00
น้อย	0	00.00
น้อยที่สุด	0	00.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า รู้สึกสนุก เพลิดเพลิน ในการเข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.56 และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 00.00

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละ มีความสุขในการแบ่งปันเรื่องราว รูปภาพ วิดีโอ ต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้เพื่อนๆ ของท่านเห็น

มีความสุขในการแบ่งปันเรื่องราวต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ความถี่	ร้อยละ
มากที่สุด	5	10.50
มาก	14	48.56
ปานกลาง	13	34.90
น้อย	1	6.04
น้อยที่สุด	0	00.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า มีความสุขในการแบ่งปันเรื่องราว รูปภาพ วิดีโอ ต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้เพื่อนๆ ของท่านเห็น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.56 และน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 00.00

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

ตารางที่ 9 จำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นจำแนกตามด้าน

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	($\bar{X}$)	SD	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	2.41	0.35	มาก	1
2. ด้านความบันเทิง	2.35	0.41	มาก	2
3. ด้านวิชาการและสื่อสารมวลชน	2.22	0.39	ปานกลาง	3
รวม	2.33	0.33	ปานกลาง	

จากตารางที่ 18 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.75, SD = 0.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายได้พบว่า 18 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นมีพฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารเป็นอันดับ 1 มีระดับพฤติกรรมมาก อันดับรองลงมาเป็นพฤติกรรมด้านความบันเทิง มีระดับพฤติกรรม มาก และอันดับสุดท้ายมีวิชาการและสื่อสังคมออนไลน์ มีระดับพฤติกรรมปานกลาง

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
เพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษาสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น	ยอมรับสมมติฐาน
ระยะเวลาโดยเฉลี่ยการใช้งานต่อวันสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น” มีวัตถุประสงค์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสำรวจทัศนคติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 2/2563 จำนวน 445 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้เวลาในการเก็บ 9 มีนาคม พ.ศ. 2559 ถึง 15 มีนาคม พ.ศ. 2564 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความสัมพันธ์โดย Chi-Square ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้และใช้งานบ่อยที่สุดเป็น Facebook ในแต่ละวัน มีการใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปในช่วงเวลาก่อนเข้านอน ส่วนใหญ่จะเป็นใช้สำหรับการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์
2. ข้อมูลพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับปานกลางคือใช้เป็นบางครั้งบางคราว นิสิตส่วนใหญ่แสดงออกถึงพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์พบว่า ส่วนใหญ่การใช้งานเพื่อเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารและเพื่อความบันเทิง
3. การทดสอบสมมติฐานผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น พบว่า
  - 3.1 เพศไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น
  - 3.2 ระดับการศึกษาสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น
  - 3.3 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยการใช้งานต่อวันสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาลักษณะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้และใช้งานบ่อยที่สุดเป็น Facebook ในแต่ละวัน มีการใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปในช่วงเวลาก่อนเข้านอน ส่วนใหญ่จะเป็นใช้สำหรับการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศมัยหาญมงคลพิพัฒน์(2558) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกาแพงแสน ผลการศึกษพบว่าผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกาแพงแสน ปี การศึกษา 2557 พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 4 ปีขึ้นไป โดยนิสิตเข้าใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ย 6 ครั้งขึ้นไปต่อวัน เฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไป สถานที่ที่นิสิตเข้าใช้งานมากที่สุดคือ ที่พักอาศัยและเข้าใช้งานช่วงเวลา 20.01-00.00 น.อุปกรณ์ที่นิสิตใช้เชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด คือ Smartphone เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิสิตเข้าใช้งานมากที่สุด คือ Facebook และกิจกรรมที่นิสิตทำ มากที่สุด เมื่อเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์คือ พุดคุย/ติดต่อกับ บุคคลที่รู้จัก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของกมลรัฐ โตจินดา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการSocial network ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้บริการFacebook นิยมใช้บริการผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ส่วนมากจะใช้บริการที่หอพัก โดยเข้าใช้บริการทุกวัน วันละมากกว่า 4 ชั่วโมงและเข้าใช้บริการก่อนเข้านอน เพื่อสนทนาติดต่อสื่อสารเชื่อมความสัมพันธ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิชนิตพรมงคล(2554) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ให้ความนิยมในการเป็นสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook มากที่สุด และส่วนมากจะเข้าใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ในช่วงเวลา 21.01-00.00 น.แสดงให้เห็นว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาท อย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันของนิสิต โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์มักถูกใช้เป็นแหล่งพบปะ ติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อน ๆ หรือบุคคลที่รู้จัก หรือแม้แต่ใช้เป็นพื้นที่สาธารณะในการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้คนทั้งนี้เพราะนิสิตสามารถเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลาก่อให้เกิดความ สะดวกสบายและรวดเร็ว

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากผลสำรวจการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์พบว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุด คนไทยนิยมใช้ Facebook บ่อยที่สุด ถึง 92.10% ครองแชมป์ ปี ที่ 3 ติดต่อกัน (ปี2556-2558) อันดับ 2 คือ Line ซึ่งกลุ่ม Baby Boomerนิยมใช้สุด ๆ และอันดับ 3 คือ Google+โดยInstagram และ

Twitterอยู่อันดับ 4 และอันดับ 5 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558) อาจสืบเนื่องมาจากรูปแบบการใช้งานที่ก่อให้เกิดประโยชน์และพึงพอใจในการใช้งานของผู้ใช้มีการใช้งานจากสถานที่พักเป็นส่วนใหญ่ และช่วงเวลาก่อนนอน จากในห้องนอนที่เป็นพื้นที่ส่วนตัวโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารระหว่างเพื่อนฝูงและคนอื่น ๆ ในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษา “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่น” พบว่า โปรแกรมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้และใช้งานบ่อยที่สุดเป็น Facebook ในแต่ละวัน มีการใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไปในช่วงเวลาก่อนเข้านอน ส่วนใหญ่จะเป็นใช้สำหรับสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเนชั่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับปานกลางคือใช้เป็นบางครั้งบางคราว นิสิตส่วนใหญ่แสดงออกถึงพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์พบว่า ส่วนใหญ่การใช้งานเพื่อเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารและเพื่อความบันเทิง

ปัจจุบันสังคมออนไลน์มีความสะดวกเข้าถึงง่ายการวางรูปแบบในการใช้งานในด้านส่งเสริมการเรียนรู้การแบ่งปันประสบการณ์ควรจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรในการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่ทันสมัยและสามารถรองรับเทคโนโลยีตามรูปแบบในปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้นการสื่อสารเป็นกิจวัตรประจำของทุกคนในสังคม แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีได้พลิกรูปแบบการติดต่อสื่อสารออกไป พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในสังคมเสมือนจริงการสร้างตัวตนทางสังคม ทำให้มีจำนวนของผู้ใช้งานเครือข่ายในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคมที่คนนิยมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์กันอย่างกว้างขวาง(Cheung, Chiu, & Lee, 2010; Chow & Chan, 2008; Lin & Lu, 2011) ผลการศึกษาของ Chiu et al.(2006) พบว่า บรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ยังเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสัมพันธ์ในสังคม ของการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันหากพิจารณาแล้ว การนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ทางด้านการเรียนรู้และการแบ่งปันประสบการณ์ การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วยจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนี้สามารถรวมกับผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. จากข้อมูลลักษณะเวลาที่ใช้และจำนวนที่ใช้ซึ่งมากกว่า 2 ชั่วโมงนั้น มหาวิทยาลัยเนชั่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อกันเรียน รวมถึงใช้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์และโทษของเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงการแบ่งเวลาในการเรียนและการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ผลสรุปการวิจัยถึงความสัมพันธ์มีแต่เพียงระดับชั้นการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เท่านั้น แต่ยังขาดปัจจัยในเรื่องบุคลิกภาพของบุคคลที่มีการใช้การสื่อสารในสังคมออนไลน์

บรรณานุกรม

ทิวา โฆษิตธีรชาติ. (2559). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก

คิวอาร์โค้ดแบบสอบถาม

